

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозять:
з Австрії:
на цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1.70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з висилкою двічі
в тижні 5½ долара, або 10
рублів; з висилкою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не вольнеш милости і віри не вольнеш.
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділі руских свят
о 5½ год. по полудні.
Редакція, адміністрація
експедиція «Руслана» при
ул. Оссолинських ч. II. партер
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в пасажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереженя.—

Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголо-
шеня значайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надіславім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

Безсторонний осуд діяльності польського парламентарного кола.

(3) Поважний віденський тижневник „Gross-Österreich“, звісний вже нашій публіці з многих вельми зрілих гадок і поглядів у найважнійших пекучих питаннях нашої держави, — який руководить ся тільки щиро понятим добром загалу австрійських горожан без ріжниць їх народности і який вже нераз безоглядно вичитав цілу правду тим упривилєсним народам Австрії, що коптом других ними гнетених, розвельможились без краю та гуляють по плечах обезправнених співгорожан, не озираючи ся зовсім на потоптані державні закони, ні на властивий інтерес цілої держави, — сказав у вічі і парламентарному польському колу безобиняк цілу пачку правд і докорів у своїм посліднім суботнішнім числі, звідки й беремо для нашої пам'яті сі займаві стрічки безсторонного осуду діяльності парламентарних представників польської політики.

«Сі парламентарні котері і — каже «Gross-Österreich», — що тільки конопадять ся заедно одна з другою, а одна варта тільки, що й друга, мають себе лише повний рот фраз про «свободу і вільність». Але ту свободу розуміють тільки не своєму: свободи і вольности бажаять виключно для себе

аби тим тяжше заолодіти другими та їх своєю власттю привалити і знасилувати.

Взірцевий примір на се подає польське коло. Оно господарить в Галичині точнісінько так, як на Угорщині мадярска алігархія, а з непольським населенєм Галичини, ба навіть із ширшими кругами своїх земляків, поступає оно мов зі своїми рабами.

Нині й те польське коло поступило в опозицію (звісна фронда польс. кола нібито задля водних шляхів. — Прим. Ред.) проти того правительства, від якого ласки залежить більшість мандатів кола, osiąгнених після мадярської реценти.

Сегодня польське коло зворохоблене. Здав ся, начеб хотіло оно повалити правительство, бо те не хоче приложити руки до нового знасилуваня Русинів в Галичині.

Тому позволимо собі на чемневський запит: Простіть, панове Поляки, чи Галичина в ще австрійським коронним краєм, складною частиною цісарства Австрії, чи она вже видана зовсім на поталу самоволі всепольської шляхетчини якої власті всі неполяки, а з осібно Русини виняті зовсім з під права („vogelfrei“)?

Дуже дивний материял дійсних подій подає переважкі незбиті докази про буту і зухвальство польського кола і про той всепольський смочий посів, виплеканий до великих розмірів польським колом, а який довів вкінці до таких гар-

них відносин на львівським університеті. Отже крайна була би вже пора, аби на конець вичистити, і то як найосновнійше, ту Авгієву стайню в Галичині!...

Але чомуж то австрійське правительствн, оперши ся на австр. палаті послів, не зробить прецінь конечного ладу в тій країні, чому вже раз не переведе в дійсність у тім австрійським коронним краю тої рівноправности народности, що запоручена нашими основними законами?!

Виключно тільки тому, бо німецько-горожаньські послі, так само як і Славянська Єднота потребують конче сили голосів польського кола і для того без впину повзають навзаводи о ласку того польського клубу.

Ізза німецько-чеської драчі верховодить отже те польське коло, хоч і в нутрі своїм розбите, а верховодить оно не тільки в австрійській палаті послів, але також і в Галичині, а під его кормиго стогне не лише вірний державі руский народ, але ропочуть і широкі верстви всіх прочих народів, що заселяють Галичину, а не в послідній мірі і галицькі Німці.

Але таке польонізаційне правління можливе тільки так довго, поки жиди в Галичині признають ся до Поляків та їх підпирають.

Одначе чим більше молодожидівський рух, опертий на жидівсько-національній почві (сионістичний рух), привднує собі приверженців та домагає с

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотрудник.

Оповіданє із записок ірландського пароха.

Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

— Хотите хіба, отче добродію, щоб я переписав твір Нюманс?

— Погадаймо. Маємо сотки людей, що писали в сій справі, та не дописує мені вже пам'ять. Є цілі бібліотеки. Маємо прим. Альдога і Дарраса?

— Маю Дарраса! — закликав вдоволений.

— Перегляньте отже його і вишукайте все, що він говорить про св. Василя.

— Таж тут все, що зробив сей святий і вніші Канадійці. Чиж не буде відповідним подати цитати з їх творів.

— Дійсно. Перегляну старі катальогі і коли що найду, подам вам вістку. Тимчасом не гайте часу, напишіть хоч передмову. А як стоїть справа з рибацьким кораблем? Ормсбі каже, що се справа замотана й неприємна.

— Надто я її вже поусунув вперед, щоб можна було цофнути її. Власті вкінці уступили завдяки Ормсбі.

— Дадуть гроші?

— Дві треті часті: чотиреста фунтів.

— Дуже гарно. Гадаю однак, що без поруки і відсотків не дадуть грошей.

— Розуміть ся. Поруку мають добру, до того 5% і певну сплату позички в протягу пиятьох літ.

— Далєбі спритнай з вас чоловік. А відки сплачувати мєте довг?

У відповідь попросив мене сотрудник до вікна і показав мені широке море, що мінило ся велично в студених лучах зимового сонця, та пусте, без одного човна рибацького.

— Се копальня золота Ірландії, невихіснована і занедбана! — закликав. — В глибинах морських находить ся досить товару, щоби з Кільрвану зробити осередок світової торгівлі.

— Розумію. А решту гроша на будову корабля хто покряє?

— Маємо спілку з двадцятьох купців, що дали по 10 фунтів.

— І не подумали ви навіть, щоби я старий парох, взяв участь в сім патріотичнім почині? Сором! Сором! Яж маю чейже право до частини доходу так, як інші.

Розреготав ся.

— Одна тільки ловля мокрель — говорив далі — стоїть сто фунтів для кожної фльотилі рибацької французької, що кожного року припливає до наших берегів і вивозить наші богацтва до своїх цвітучих надбережних осель. Оцінюю на других сто фунтів ловлю штокфішів і інших риб. Тому надію ся, що державну позичку сплатимо за три роки і дамо гарну дивиденду членам. Корабель находить ся тепер у одної фірми в Білфест. Готов буде на першого марта. В тім дни посвятимо його, назвемо „Морською Зірницею“ і поїдемо на першу ловлю риб.

— А що чувати з наміреною фабрикою сорочок?

— Також близько здійсненя — одвітив, та

лице його трохи захмарило ся. — В половині цвітня наша фабрика буде в повнім руху. Завідатель був у мене на обіді в четвер. Милый чоловік. Упевняв мене, що по заплаченю потрібних грошей на початкові урядженя, кожда дівчина заробить тижнево 8—10 шілінгів.

— Знаменито! Велика се поміч для нуждарів.

— Так. Завідатель буде сюди присилати покрайні сорочки, після найновішої моди, а дівчата наші зшивати-муть на своїх машинах.

— Боже помагай! — закликав я горячо. — Справді доказуєте дива!

І жаль мені було, що я йому переказав о-сторугу Ормсбі.

Розділ XXI.

Madonna mia.

Зима майже скінчила ся а небо ширше відмикало свої очі, зсилало більше світла на чоловіка і цілі легіони його слуг. Було се, що правда, світло студене, сталеве, особливо тими цвітневими вечерами а заходи сонця були сумні, захмурені, коли їх криваве, мідяне світло відбивало ся на узгірях, скалах, або на водних плесах. Будь що будь однак було се вже світло, а хоч би було як найбільше бліде, то таки було тим, до чого чоловік зітхає найбільше. Чиж не становить одної з розкошій будучого життя се, що побачимо „недостижимо світло“, на яким Бог — наш Бог — є укритий і глядіти мемо на себе взаїмно в промінях, що виходять з Агнца? Хоч отже тягне мене до себе огонь в печі а я є почитателем огню, як ірландський друїд, або перувіянський інкато, однак по-

признання Жидів самостійною народністю, заведення питомого народного катастра для Галичини, а в дальшій черзі програмово править обнови державного устрою в дусі національної автономії, тим більше стає не тривкою і не дасть ся удержати та верховлада Поляків над Русинами.

З тої причини попирає польське коло (зовсім подібно як се роблять німецькі вільнотумці, Молодочехи, соціал-демократи та мадярська партія олігархічна) асиміляторський напрям посеред жидівського населення і тому ударемнило польське коло також і санкцію жидівського національного буковинського крайового сейму, що були єго ухвалили всі буковинські народности (разом із Жидами - національними).

За жидівським національним катастром на Буковині мусів би був слідувати також подібний катастер в Галичині, а в дальшій ряді німецький катастер і тим чином — особливо як бивдоволено і руским жаданням — був би раз на все усунений ґрунт для всепольських забігів на рускій часті Галичини.

Союзником для верховодячої польської олігархії служить дальше штучно плекана москвофільська кліка; та сприяла вже польській верховладі навіть многими прислугами.

Однак українсько-руский народний рух здавив нездоровий руссофільський напрям серед народа; руссофільство було скорінене і не мало серед простолюдя ніяких прихлонників, обмежаючи ся виключно на богати та безнастанно з Росії підпірані москвофільські інституції. Так були галицькі Русини на найліпшій дорозі, аби здобути собі належне значінє.

Осьвідомлювана народа, що йшло найглибше в маси, грозило польським властивдержцям, що вскорі впаде цілковито їх верховлада. Тому стали они обзирати ся за союзниками проти грізного для них українства і не потребували й довго союза глядіти. Союзників найшли они в москвофілах, а вибори до державної ради подали перший дуже наглядний примір польско-москвофільського союза.

кидаю його в міру, як дві стають ся довші а сонце зачеркує на небі чимраз ширше колесо.

Сего вечора мав я орудку до сотрудника. Увійшов я до його мешканя, тримаючи в руках кусень задрукованого паперу.

— Цікавий я, чи згадаєте? — сптав я, показуючи пальцем на папір.

— Переказ на сто фунтів, або моя дямісія.

— Ні одно й друге. Прочитайте.

Я пересвідчений, що сей папір спричинив сотрудникови більшу приємність, чим сто фунтів штерлінґів, а тим більше дямісія. Рівнож певний я, що видавець, який прислав мені першу коректу поезій сотрудника, був би стокрот нагороджений за свою доброту, колиб міг був побачити сі блиски утіхи, радости й неспокою, що пересували ся по лиці сьвященника, подібні до облаків. Однак не лише доброта накладчика викликала приняте до друку творів сотрудника. Видавець мав слухність, коли сказав, що стих був дуже ориґінальний небуденний і певно зверне на себе увагу. Гадаю, що побіч дня ординації сей день був найбільшим в житю о. Летбі.

— Видавець є дуже ласкавий, справді, дуже ласкавий, а як я зможу віддячити ся отцю парохови?

— Коли працювати мете постійно у відміченим напрямі. А тепер погляньмо, що ви зробили?

(Дальше буде).

*) Іван Ньюман, кардинал, автор „Каллїсти, повісти з III-го віку християнства. — Пр. пер.

Таке то польське коло є найсильнішою підпорою всіх австрійських прани- тельств, оно становить явичок у вазі серед австрійського народного заступництва, яке не заступає ні ав- стрійських ні народних інте- ресів, іно спадає все глибше й глибше до уровни арени диєтичних полі- тиків о баламутних поглядах («verworrener Mandatspolitiker») і самолюб- них кар'єристів до міністер- ских фотелів...

Але населенє держави має вже до- волі, ба і за богато того народного об- ману, який лукавить з ним вже цілих 43 роки; народи Австрії не хочуть вже більше того юдження одного народа на другий, од- ної раси на другу, не бажать ні культур- ної ні класової боротьби, они чекають вже і жадають мира, справжньої свободи і ма- сткового гаразду для всіх горожан держави, їх повної національної, виро- снісвідної та господарскої рівноправно- сти!...

Се справді знаменний висновок поз- тивного реального політика, а не менше цінні помічення і весь осуд політичних від- носин в Галичині та становища польского парламентарного кола.

На сей безсторонний осуд звернуло у- вагу німецьке столичне дневникарство, а і ми признаємо єму повну слухність.

In tenebris Galiciae fiat lux!

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Вигляди осінної сесії держав- ної ради займають вже тепер дневникарів, політиків і послів. Дотеперішні голоси оцінюють сі вигляди зовсім невідраднє. Посли др. Шустершпич і Корошец заповідають і на осьбь рішучу обетрукцію а вість про намірене бар. Бінертом розв'язанє держ. ради на случай єї бездіяности уважають лише погрозою, яка не довела би до ціли. Всенімець Странский на вічу в Аш висловив погляд, що правитель- ство буде намагати ся розбудити діяльність державної ради, а в противнім случаю не присту- пить до розв'язаня, котре не дало б корисного вигляду, але в такім случаю дійшло би до пар- ляментаної катастрофи і до октройованя зміне- ної конституції. Деякі дневники вказують на се, що передовсім бар. Бінерт в другій половині серпня почне переговори в справі урухомленя чеського сейму, за чим заявляє ся чеська і німе- цка шляхта, а розв'язанє держ. ради з тої при- чини було б тепер неможливе, бо має ще відбути ся сесия делеґаций для ухваленя бюджету за 1910 і на 1911 рік. На основі на- ших інформацій відбула б ся передовсім в дру- гій полєзній коротка сесия сеймів, відтак се- сия делеґаций до половини листопада. Пі- сля того на другу половину листопада зібрала б ся держ. рада, а колиб виявила ся єї повна не- спосібність до роботи, послїдувало б розв'язан- є і розписанє нових виборів. Др. Гессман на посольськїм вічу висловив надію, що польське коло змінить в осени своє становище і буде йти разом із сторонництвами більшости. Се тим імо- вірнійше, колиб оно мало опинити ся перед мо- жливістю нових виборів.

Заграниця.

Софійський т. зв. всеславянський конґрес закінчив ся новим банкрутством Бобриньско-Крамарівського новославізму, а до то- го виявив ся посеред учасників конґресу, осо- бливо між московськими чорносотенцями в роді Бобриньських а вольнодумцями учасниками як проф. Погодин яскравий розлад і суперечки. Однак до сеї справи повернемо, з огляду на не- достачу місця, в слїдуємій числі.

В хінській провінції Іван вибухли поважні заворушення, звернені проти чужинців. Ворохо- бники повищили цілі оселі, допускаючи ся при- тім ріжних злочинів. До сего приложив очиви- дно свою руку розгалужений в цілих Хінах тай- ний союз «червоної ліхтарні», єго члени мають

у населеня велику симпатию, а число їх при- хильників є вельми значне. Особливо при наго- ді облоги міста Чанґтон членами тайного сою- за показала ся наглядно єго популярність; зам- кнені в місті оставали в безустанних зносинах з облягаючими і подавали їм цінні інформації. Члени «червоної ліхтарні» мають мати значне число оружя найвійшої конструкції і великі за- паси амуніції. Оружє дістають з Англії і Аме- рики. Навіть в самім Пекіні ширить ся револю- ційна пропаґанда з кожним днем, а звернена рівночасно й проти чужинців. Дипломатичні представники заграничних держав видали відпо- відні зарядженя для охорони своїх горожан, на які могли на разі здобути ся.

Католицка часонись «O Portugal» подає статистику масонів в Португалії. Від 1898 до 1908 р. збільшило ся їх о 2133. В 1898 р. виво- сило число масонів 600, 1903 вже 1562, три ро- ки пізнійше 2532, а в 1908 р. 2733. З сего при- падає на Лісбону 853, на провінцію 895, на осго- ви 333, на кольонії 439, а на заграницю 12. Про- тих 12 каже бразилійський дневник «A Patria Brasileira», що після забійства короля 1. люто- го 1908 вважали они відповідним утічи з Пор- тугалії. Дехто був від разу сего погляду, що португальські масони брали визначну участь в заговорі, який довів до забійства короля. Що не був сей погляд хибним, дозаявляє власне тепер найденний обіжник масона Жозе Естево до своїх товаришів, в яким він підносить, що годить ся ковачно провадити «енерґійнійшу політику». Тут говорить він також про диктатуру Франка і смерть короля Дон Карльоса в слїдуємій спо- сіб: «Бажанє короля збільшити свою особисту власть, довело до поції з 1. лютого. Я вважа- жаю її приготовленєм свободної, новочасної, ве- личної ініціятиви. Масонство не може помину- ти сего історичного періоду, без відповідної акції».

Офіціальна «Россія» заявляє дотично ро- сийско-япаньского договору, що засада «отвер- тих дверей» в Манджурії була признана вже до- говором з 1907 р. Тож під економічним згля- дом мали до Манджурії доступ усі ті, що мали торговельні інтереси на далекім Сході. Заява про удержанє status quo виключає підозріне зі- сторони Хін, начеб то Росия хотїла загорнути північну Манджурію, а Япанія полудневу, хоч в другої сторони ті держави не думають поки- дати прав, тамже здобутих.

Хросимо вігхобити перегплату.

Новинки.

— Календар. В неділю: руско-кат.: Андрея; римо-кат.: Алексія. — В поведілок: руско- кат.: Кирила і Методія ап; римо-кат.: Симона. — Ві в торок: руско-кат.: Атаназія; римо-кат.: Вілєнтія з П.

— С. Е. Митрополит ґр. Шептицький виїхав оноді до Риму на два тижні в духовних справах.

— Проф. др. Михайло Коцюба покликаний міні- стерством просьвіти до ц. к. Ради шк. кр. на референта і інспектора рільничих шкїл і госпа- дарства в учит. семінариях і обнимає урядованє з днем 1. серпня.

— Відмовленє красвої субвенції. Красвий виділ порішив на останнім засіданю здержати випла- ту субвенції в квоті 8.000 К. „обществу ім. Качковського“ ва народні „ізданія“. Здержанє суб- венції умотивовано тим, що „общество“ в тих „ізданіях“ замість ширити просьвіту захвалює Росию, ширить ними царє- і православє; уживає в тих книжочках „староруского“ язика, мало зрозумілого для селян, накликає до усунєня фо- нетики і жадає заведеня російських шкїл і взи- вав до переписки з властями в московській мо- ві. Отсе понуки, задля яких кр. виділ відмовив „обществу Качковського“; субвенції за сей рік, виплачуваної єму від трох літ на основі сеймо- вої ухвали. Шкода, що аж тільки літ треба бу- ло кр. виділови, щоби добачити ту царє- і пра- вославну пропаґанду, яка вела ся в тих „ізда- ніях“ ще перед 1-им уділенєм красвої субвенції. „Общество“ певно на тім нічого не втратить, бо тепер як мученикови за „ідею“ приплывуть субвенції звідки инде.

— Нова Читальня „Просьвіти“ засновала ся в Старій Соли, старосамбірського повіта, а дня 3. с. м. відбуло ся єї отворенє. З гостей прибули о. Яворський ві Стрільбич і о. Олексин з Ляшк

мурованих; приобізнаний делегат філії старосамб. „Просьвіти“ не прийив. Крім великого числа народу, так мужчин як і жінок, взяла участь в сьм сьвятї вся тутешна руска інтелігенція. Збори отворив місцевий сотрудник, о. Федевич, котрий займав ся цілою працею підготовляючою, та в промові своїй подав погляд на відроджене нашого народу в Галичині. О. Яворський у своїй яркій та потягаючій бесіді пояснив значінє і ціль читальнї та взагалї просьвіти. По поясненю статута Читальнї вибрано виділ Читальнї, в склад єго вїшли між иншими: п. Б. Лящеккий і натар Базилевич. Сей заявив, що буде оплачувати поміщенє читальнї. Вкінці промовляли оо. Олексин, Яворський і Грицикевич, пп. Лящеккий і Бойко та п. Вас. Пенїв з Урича, стрийського повіта, котрий припадком загостив на збори. Розв'язок Читальнї поки що заповідає ся добре, тим більше, що є тут вправдї в Старій Ропі на дільнім передмістї Читальня „Просьвіти“, але лиш на папери, бо завдяки виділовї від 6 ох лїт не були скликані навіть загальні збори а сходи цілком нема С. М.

— **3 Рогатинщини** доносять нам: Чим більше прибуває нам академиків, тим більше в повіті настає замішанє і баламученє селян. Наші пп. академики се з дуже малими вїтками ісповідники радикальних доктрин і вороги Церкви та віри. За всяку ціну хотять підкопати повагу духовенства, яке в рогатинськїм повіті здобуло собі своєю працею провід над народом. Очевидно, що змагаючи академики радикалів мають дуже маленькі вислїди. Ледви одиниці між селянами і до того лихої кондуїти попадають в радикальні сїти. Ось наведу один примір, оскільки приймає ся у нас радикалізм. В селі Чагрові селяни хотїли заложити пожежничо-гїмнастичне товариство і не знали, чи вибрати „Сїч“ чи „Сокол“. За „Соколом“ промовляв один академик-богослов, а за „Сїчю“ громадка радикалів з Бурштина, що нарочнє в тїй цілі прїїхали в неділю до Чагорова. Юрба людий зїбрала ся докола Бурштинців. Нараз задзвонили в церкві на вечірню. Всї зняли капелюхи і перехрестили ся, лише бурштинські радикали стояли мов жида. Се так розлютило Чагрівців, що були би „гостям“ поломали кости, як би они не були сейчас утікли. Ще тої самої неділі селяни з Чагорова підписали статут „Сокола“, а неважком відбудуть ся там вже перші загальні збори сего товариства. Наш наїрід має ще в собі віру! К. С.

— **Голодовий страйк.** Питомці православної духовної семінарії в Чернівцях розпочали оної голодовий страйк з причини лихого харчу. Вже від кількох лїт жалувались они перед своїм начальством, що подаваний їм харч не відповідає гігієнічнїм вимогам. Кухар дістає на прохарчованє одного питомця по 76 К місячно, але на дїлї видає ледво третю частину тої квоти. В послїдних часах харч так поспеує ся, що питомці вислали до свого начальства і кравового правителства відповідне письмо, а рівночасно перестали приймати подаваний їм харч.

— **Жерун.** На засіданю віденьського товариства для внутрішньої медицини і недуг дїточих демонстрував проф. Шлезінгер артиста, котрий поликав каміне і острі шевські цвяхи, котрим шевці збивають до купи шкірки на обцасах. Артист той зів насамперед досить великий тарільчик камінців а відтак другий тарільчик ш. в. ских цвяхів, котрі поправдї не поликав лиш перекинувши голову в зад, кидав в провід проликовий так, що они самі без поликаня впадали до жолудка. Наконєць хотїв артист зїсти ще скляний коминок від лямпнї і живу гадину, але зїбрані члени згаданого товариства спротивили ся тому. Лікарї при помочи рентгенівских лучів могли виразно доказати, що в жолудку артиста находять ся каміне і цвяхи. Коли відтак над сею справою завела ся дискусія, тайний радник др. Штрумпель доказував, що тої штуки можна виучити ся лиш через довгу вправу а тоді верхня оболонка проликового проводу стає так тверда, як колиб єї хтось вигарбував. Він видїв у Вроцлавї артиста, котрий аж до жолудка пхав собі шаблю, а проликовий провід у него був дійсно так твердий як колиб вигарбований.

— **3 під вулкану.** Італійський дневникар, Барціні, дає потрясаючий опис знищеня першого дому, який затопила недавно лява з Етнн. День перед тим, коли лява ще не сягала 300 кроків від того дому, що належав до барона Carvaia здавало ся, що поплине она в бік і дїм той міне. Та скоро она змінила напрям, і жарїючи огнем почала просто плисти на дїм барона. З дому з надзвичайною скорїстю виносили меблі і знаряди. Було то по 6-їй годїні вечером, — як оповідає Барціні, — коли лява дїткнула ся муру, який окружав будинок. Струя ляви була висша від дому і зближала ся як гора, сіра, димюча, огниста. Вже чути було її горячі визїви, і чути було можна, як сичала і кипїла. Скоро тільки який камїнь випав з муру, з ляви вносив ся дим і огонь, який через вікна вдирав ся до середини дому. В серединї дому огонь вже був заняв ся. Пукають і відпадають зі стїн тапети і пекольній горячі звивають ся в труби. З вікон нічого не видко крім надпливаючої огнистої гови ляви, яка мов пекло гро-

звить смертю всьому, заливаючи звільна дїм але цілковито і без ратунку. Горяче стає до бестямки. Вже не дїткнути ся ані клямки, ані залїзного поруча на бальконї.

З середини доходить глухі удари. Цїлий дїм трясє ся і дрожить. То лява домагає ся мїсця для себе. Ніби упертий ворог, що із запалом, а спокійно штурмує мїсто і певний себе, не спїшучи ся, пробиває для своєї армії один вхід за другим. Брама дрожить і хитає ся під напором ляви. В тїм чути крик: „Криниця! криниця! Велика скількість води в тїм случаю, що би заатакувати дїм є тим самим, що динаміт. Бо коли лява накрив криницю, а вода в нїй нагло перемінить ся в пару, тоді мусить наступити вибух. Кілька людий кидає ся до криниці, розривають огородку і засипають єї землею. В недовзї чуємо страшний лоскіт і під небо вносить ся густа хмара пари і куряви. То мур не витривав напору ляви, — піддав ся і гримнув аж під стїну дому.

Всїх присутних огорнув переляк, заходи ратунку на хвильку устають. Та в кілька хвиль знов при сьвітлі смолоскипів, бо вїч вже запала, всї працюють невгаваючи. Лява кидає в сторону дому малі язики огню і розвалини. Великі каменї удаляють о дїм з гуком, який що хвиля розлягає ся в пустих просторах будинку. Тепер вже вїче не вратає дому. Нагло починають мури пувати і лява підходить що раз висше в гору. Дїм з вільна перекиляє ся на один бік і гине, тихо в ляви. Коло півночи з цілого прегарного будинку не позїстало нічо більше, крім темної, димючої руїни.

— **Дрібні вїсти.** Почтовий аспірант в Грибові, Тадей Р. гальський, здефравдував 1.000 К і утік в незвіснїм напрямі. — В Любачеві спіймано під замітом шпїгунства Боднара, який був свого часу обжалований за крадіж вїскових документів і плянїв в Станїславові. — При ул. Зиблікевича 18А, у Львові викрито потайну нору деморалзації, де „золота молодїж“ допускала ся насильств на дївчатах, нераз нейтних, спроваджуваних підступно властителькою тої нори.

Оповідки.

— **Іменованя.** Міністерство торгівлі іменовало старшими почтовими офіціялами отсїх почт. офіціялів: Іос. Рїмаровича, Фр. Балазиньского, Стан. Грудніцкого, Стан. Шефера, Альфр. Бучака, Іос. Гавліковського, Ігн. Коха, Ад. Вїнтергера, Петра Береста і Вит. Василевича у Львові, Жягм. Зембовича в Миколаєві, Влад. Гарана в Тернополї, Ігн. Шаннінгера в Станїславові і Ян. Тіркля р Стрию; а почтовими офіціялами отсїх почт. асистентів: Тад. Сїкорского, Володимира Гоміца, Авр. Шрагера, Фр. Пяциньского, Арт. Шлярба, Стан. Саковського, Мих. Домічевского, Фр. Сурму, Бол. Тулея, Антона Строкова, Іос. Залеского, Юл. Галузу, Івана Савицького, Каз. Пляхїньского, Іосифа Маїліньского, Меч. Мїончиньского, Іполита Ортиньского і Теодора Барана у Львові, Альб. Ботюка в Дрогобичи, Ярослава Хомадького в Самборі, Олександра Дутку в Кракові, Март. Марка в Перемишлї, Льва Каца в Ярославі, Едв. Федера в Бучачи, Володимира Здановича в Горлицях, Еман. Винничука в Підволочисках, Льва Росгендлера в Перемишлї і Влад. Клосовского в Коломиї.

— **Перенесеня.** Краєва рада шкільна перенесла заступників учителїв гїмназїяльнїх: д-ра Стан. Кота з V. гїмн. у Львові до Кракова, д-ра Март. Драгана з Кракова до V. гїмназ. у Львові, Ілію Гаврилюка з руск. г. в Перемишлї до Золочева, Стан. Ковальского з Бучача до Бродів, Стан. Каньовского з I. г. в Станїславові, Ів. Стантейского з Ярослава, Теоф. Мінковича з Самбора і Ів. Вижиковского з VI. гїмн. у Львові (вєїх) до Городка ягаїл, Ів. Лєсняка з Ряшева до польск. гїмн. в Коломиї, Брон. Брицкого з Ярослава до Ряшева, Ів. Травнїфельнера з IV. гїмн. у Львові оо Самбора, Л. Храйчаньского з Ряшева до Самбора, Каз. Вояковського з Ярослава до II. польск. г. р Станїславонї, Іос. Кебузїньского з Самбора до Тернополя, Івана Баллуза з II. до I. гв. Тернополї, Ів. Кїляра з II. п. г. в Тернополї до Стрия, Авт. Розмуса зі Стрия до Кракова, Л. Зонтага з Кракова до Ярослава, Г. Журавского з II. польск. г. в Тернополї до Кракова, Ігн. Бжостовского з I. польск. г. в Тернополї до Кракова, Вит. Соколовского з Кракова до польск. г. в Тернополї, Каз. Фїйола з Кракова і Ром. Химьяковского з Камінки струм. до Бережан, Лавр. Борка з Сянока, Ад. Данецкого з Ярослава, Ів. Мидляра з Мельца і Фел. Тобїчика з Самбора до Ланьцута, Івана Смолинського з рускої г. в Коломиї і Івана Войтуника з Сокаля до Бучача, Іоах. Гальбрайха з Сокаля до Камінки струм. і Михайла Губчака з рускої г. в Коломиї до рускої гїмн. в Тернополї.

— **3 борщівського повіта.** Просимо і звиваємо всїх Русинїв виборців (начальників громад і вибраних делегатів), щоби в день виборів до повітової ради з сїльської курії ві второк 19. липця 1910 о годїні 1/2 8. зрана зїїшли ся на Богослуженє до місцевої церкви, а відтак щоби зараз по Богослуженю зїбрали ся в салі „Народного Дому“, де комітет удїлять їм потрібних пояснєнь і роздасть картки до голосованя на комі-

сїю і на радних. Вп. оо. парохїв просимо, щоби об сїм повідомили своїх парохїян виборців. — За комітет: др. Д. Савчак, голова; о. Е. Дудкевич, секретар.

— **3 Р. Т. П.** Звиваємо горлячо всїх земляків, щоби скрізь жадали купонів Р. Т. П., з яких тов-о має уже около 1.000 К доходу. Не марнуйте кїсток з морель, а складайте, як і прочі неужитки на річ Р. Т. П. Хто має дома більшу скількість неужитків (стару одежу, фляшки і т. п.), нехай зголосить ся устно або письменно в канцелярїї тов-а, ул. Мохнацкого 12. З провінції найліпше передавати неужитки через знакомих при нагодї поїздок. — *Комісія підприємств Р. Т. П.*

— **Виділ філії „Просьвіти“** в Коломиї прийме на рік шкільний 1910/11. до удержуваної ним ремісничо-промислової бурси в Коломиї більше число питомців учеників місцевих шкїл: деревного промислу, гончарської і шевської під отсїми у-слївами: 1) Отець або опікун питомця має бути членом тов-а „Просьвіта“. 2) Оплата місячна вносить 20 К, яка для бідїйших може знижена до 15 К. 3) Кождий питомець мусить мати потрібну постїль, одїж, біле і обуву. 4) Поданє належить внести найдальше до 15. серпня с. р. на руки члена видїлу, п. Ів. Петришина в Коломиї, ул. Старомїйска ч. 470. 5) До поданя треба долучити сьвідощтво убожества і заяву вїтця (опікуна), що буде повисшу оплату точно що місяця з гори складати. На відповідь належить долучити коресп. картку з поданєм докладної адреси. — *Від видїлу філії „Просьвіти“ в Коломиї.*

НАУКОВИЙ ФЕЙЛЕТОН.

Участь Русинїв в Грунвальдській битві.

Найважїйше жерело до історії Грунвальдської битви, „Historia Polonica“ Длугоша подає, що після сильного напору Хрестоносців Литовці і Русини (то є вїско Витовта) втїкли з поля битви, а в дальшїм описї битви не згадує ні словом про них. На сїй основї повстав погляд, що Литовці і Русини не вєнули вже зовсїм до битви та що побїда належить виключно Полякам. Ось і в кракіськїм „Czas-іс“ ч. 315 с. р. (в 14. липня) проф. Чермак в статї п. з. „Dzieło znaczenie Grunwaldu“ пише, що „trzeba stwierdzić przedewszystkiem stanowczo, jako rzecz niezbitie uzasadnioną źródłowo, a więc zupełnie pewną, że w bitwie grunwaldzkiej cała Litwa, cała Ruś litewska wraz ze sprzymierzeńcami Witolda, Tatarami, poprostu mocno zawiodła: liczne i różnolite wojsko Witoldowe poszło bowiem zaraz po pierwszej godzinie walki z Krzyżakami w zupełną rozsypkę, tak, że z czterdziestu chorągwi rusko-litewskich wróciły na pole walki same tylko trzy chorągwie smoleńskie, mocno przetrzebione, nie więcej zdaje się, jak garstka kilkuset ludzi,“ а дальше, що Польща була „opuszczona po prostu u wstępu do walki przez Ruś i Litwę.

Заким зможе подати власну розвідку, скидаючи на основї жерельних даних пятно соромної утечі, яку приписує Русинам Длугош а за ним новїйші історики, подаю на разї оден уступ з вельми сумлїнної найновїйшої жерельної праці про сю битву пера кс. Куйота п. з. „Wojna“ (Roczniki Towarzystwa naukowego w Toruniu R. XVI, 1910 ст. 154—156) де справу представлено в зовсїм новім, а здаєть ся і вїрним освїтленю. — Тут читаємо:

„Według Długosza zdawaćby się mogło, że całe wojsko litewskie od razu zniknęło, że rozprysnęło się w bezładne, pierzchające gromady. Dziejopis trochę stronniczo pogrom Litwinów tak jaskrawo przedstawił, aby swoim zasługi i sławy przymnożyć. Stąd milczy też o Litwinach przy opowiadaniu dalszych szczegółów z bitwy samej i z dni następnych, jakby ich w wojsku nie było. Dopiero przy obłożeniu Malborka, rozpuętem 26. lipca wspomina, że król wojsko litewskie rozłożył poniżej zamku — Lithuanicum exercitum in inferiore parte constituit (Historia 76). A nie były to nędzne jakieś niedobitki, bo wspomina poniżej, iż Witold po zniszczeniu obłożeniu, gdy ludzie jego znacznie ucierpieli od choroby, jeszcze z połową wojska do Litwy wrócił. Żadnego zaś niema śladu, by świeże posiłki pod Malborg sprowadzał. Pogrom Litwinów w Litwie nie był zatem tak straszny. Owszem w ucieczce ich kryło się coś fortelu tatarskiego. Lekka jazda litewska, nie mogąc miejsca dotrzymać wyborowym banderyom nieprzyjaciela, jak często tak tu rozbiegła się małemi gromadami, żeby ująć pogromu i pościg pomylić. Bez wątpienia niebawem gromadki te poczęły się zbierać i mało później niż zwycięzcy znalazły się na polu bitwy, pewnie obok chorągwi Smoleńszczan. Był to zwyczaj litewski Witoldowi dobrze znany.

Мимоходом згадаю (умотивованє полишаю до заповідженої розвідки), що й в польскїм вїську були без сумніву Русини, а іменно в хоругвах: львівській, перемискій, холмській, галицькій і трєх подільских.

Др. Богдан Барвіньский.

Телеграми

в дн. 16. липня.

Відень. З Петербурга доносять, що агенти охрани арештували багато людей в день св. Ап. Петра і Павла, підозрілих о заговор на царя, підчас богослуження в церкві св. Петра і Павла. Здаєсь однак, що охрана видумала заговор, щоби приподобати ся цареві.

Париж. Matin доносить, що Ватикан домагає ся усунення Каналєаса, яко умовини до ведення дальших переговорів.

З подорожи Рузвельта по Європі.

Як звісно обїдав Теодор Рузвельт, бувший президент Зєднених Держав американських престольні города європейські, де повсюду радо его витали. Він загостив також до Брукселі, головного міста Бельгії, в тім часі уладжена була там всеєвітна вистава. Ту зготовили ему торжественний прїем. Площу виставову заповнили незчислені товпи народу. В хороше устроєнім павільоні засїв на перворяднім місці молодий король Альберт. Небавом явив ся Рузвельт в сьвітлому супроводі членів зємериканського посольства. Повитав его державний член ради Carton de Wiart довшою промовою, в котрій звеличав цїнні прикмети характеру, якими визначував ся достойний гїсть в часі кермованя справами американськими. Бєсїдник закїнчив свою річ. Тепер забрав голос Рузвельт. Бєсїда его заклочала в собі багато поучного так для нас, як і для наших братів сусїдів. Ось наводимо деякі уступї з тої бєсїди:

„Кожде поколїне має свої виключні задачі до розвязаня, кєтрі домагають ся рїзнородних прикмет і здїбностей у тих, котрим дана єсть спроможність їх розвязати. Не єсть то необхідно бути генїєм, лише необхідні ту чесноти горожанські. Тими чеснотами єсть бодрість, праведність і дїяльна енергїя. У чоловіка, котрого покликано на керманяча горожан, повинні сї прикмети бути здвоєні. Се необходимо потрібне, щоби кождий горожанин присвоїв собі чистий характер. Най кождий потрудит ся, щоби став независимий, кождий най собі сам помагає, дальше помагаймо собі взаїмно. Найлучший спосіб помочи другим єсть поучити їх, як собі мають помагати. Се відносить ся як до всєнародних справ, так і до приватних. Не ждїм, щоби нам другї помагали, щоби получили нашу долю. Кождий чоловік най трудит ся для себе самого, для своєї жени, для своїх дїтїй, котрих дай Боже всїм як найбільше. Дїти то також ка питал, се найбільша сила народу. Колиж будучина дїтїй убєзпечена, тоді може горожанин инші днї житя присвятити всєнародним справам. Одно позволю собі замїтити. Як хороше було би житє на сїм сьвітї, наколи би справедливість повсюди проявляла ся. Не вірте тим, котрі думають, що розвязанє питання суспїльного даєть ся перевести загальним звєдєнем всєго у долину, в багно звєвїри і нечєсти*). Я є приклонником рївности, але тїлько тоді, коли піднесемо загаль рївномірно в гору, коли здвигнемо его до висших ідеалів.

Так само, як кождий горожанин повинен трудити ся для добра загального, так само повинен кождий нарїд мати участь в працї для всєго людства.

Закон о справедливих мїжнародних взаєминах, о котрїм багато голосить ся на університєтах, єсть все ще законом загально не виконаним. Всеж таки єсть він необхідний. Справедливість повинна єствувати в мїжнародних зносинах. Сором і ганьба дивитись, як сильнїйший нарїд надуживає свою спромогу на то, щоби гнобити нарїд слабосильнїй! Чєсть тим народам, котрих не сквернить така несправедливість. Злочин се непростимий, наколи нарїд, котрий має вєї услїва до житя і розвитку задля самолюбних політичних цїлій силуємо ся стерти з лица землї“.

Наколиб нашї польські політики схотїли покористувати ся сїм висказом Рузвельта, то вже не завдали би стїлько болючих ран своему молодшому братови. Тєкий ось консервативнїй „Czas“ не посмїв би цївїчно сказати: „w ruskie o Polakach informacje wierzy w Europie ten, kto w nie z gory chce wierzyć“ се значить, що все, що проголошуют Русини про надужитя Поляків, се по просту видумки у нас, бо все „благополучно“ дїє ся. А сї подїї на університєтї львівскїм? Ну, се „wybryki dzicyz hajdamackiej“ Читаючи все то, що о тих подїях в польських

*) Зятїмте собі сї слова панове Трїльовскїй, Дудикєвич, Марков et consortes!

дєвниках пописано, мимохїть пригадаємо собі слова всєпольского письменника Górnicko-го: „nam Polakom Bóg dał wiele, ale dwóch rzeczy u nas skapo: sprawiedliwości i wstydu“.

Тижневий звіт

Торговельної і промислової палати

про цїни збіжжя і продуктів у Львові від 6. до 12. липця 1910.

	за 50 клг.
Пшениця	9 80—10 00 К
Жито	6 60— 6 80 К
Ячмінь броварняний	6 00— 7 00 К
Ячмінь на пашу	6 30— 6 50 К
Овес	7 00— 7 30 К
Кукурудза	0 00— 0 00 К
Гречка	0 00— 0 00 К
Горох до вареня	12 00—13 00 К
Горох на пашу	6 95— 7 15 К
Бобик	7 00— 7 25 К
Конюшина червона	65 00—75 00 К
Конюшина біла	70 00—88 00 К
Конюшина шведска	75 00—85 00 К
Тимотка	22 00—25 00 К
Рїпак зимовий	10 75—11 00 К
Насїне конопл.	00 00—00 00 К
Хміль старий	135 00—160 0 К
Хміль новий	120 00—150 0 К

Морелі-Марклі найлїпшої якості, гарні великі, вибрані, щоденно сьвіжо зривані висїлає в кошиках по 5 клг. franco за післяплатою К 4 50 перший дїм висїлковий **А. ПРІНЦ в ЗАЛІЩИКАХ.** 156 (1—3)

Залїщицкі Морелі щоденно сьвіжо зривані висїлає в 5-кілограмових кошиках franco за післяплатою I-ої якості по К 4 50, II-ої якості по К 4 25 **БЕНЗІН ВЕНКЕРТ** властитель саду в Залїщиках 14. 158 (1—3)

Лїчниця Д-ра ТАРНАВСКОГО в КОСОВІ (за Коломїєю) зел. станция Заболотів (Галичина). **ОТЪОРЕНА ВІД 1. МАЯ ДО КІНЦЯ ЖОВТНЯ**

Colosseum в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 1. до 16 липця 1910.

Найгарнїйша сензация.

Щоденно о 8. год. вечер представленє: В недїлі і сьвята 2 представленя о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Шо пятницї High-Life представленє. Білєти вчаснїйше можна набути в конторї Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Для прикрашєхя комхат і Читалєхь!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО в домовинї і МОГИЛА ШЕВЧЕНКА над Днїпром

Картини Сластьона виконанї в артист. інститутї Ангерєра у Віднї у величинї 24+30 см. можна набути в книгарнї Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові, Ринок ч. 10; за 80 сотиків без пересилки, за 1 К з пересилкою (franco). Прибуток з ровпродажи жертвував ради. Ол. Барвінський на памятник Т. Шевченкови в Кївї.

Лєкцию на селї прїїме вправний інструктор, Степан Біляк, студент прав, Львів, ул. Льва Сапїги ч. 85.

Др. Богдан Барвінський:

Зїзд галицкого князя Данила з угорским когелем Бєлєю IV. в Прєшбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16° ст. 18. — Цїна 50 сот.

Прєшбурський зїзд в справї спадщини по Бабєнбергах. (Причинок до історїи великого австрийского безкоролїва). Львів 1903. 8° ст. 27. — Цїна 30 с.

Жигимонт Кейстувович, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8° ст. XIV+170. — Цїна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8° ст. 28. — Цїна 50 с.

Bogurodzicza dzewicza a історичні висновки д-ра Щурата. (В інтерєсі історичної правди). Львів 1906. мала 8° ст. 41. — Цїна 20 с.

Історичні причинки. Розвідка, замїтки і матерїяли до історїи України-Руси. І. Жовква 1908 мал. 8° ст. 170. — Цїна 2 К.

Історичний розвиток імені українсько-руского народу. Львів, мал. 8° ст. 41. Цїна 40 с.

Pieczęcie książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej pol. XIV. w. Краків 1909. мал. 8° ст. 22. Цїна 40 с.

Pieczęcie bojarów halicko-włodzimierskich z pierw. połowy XIV. w. — вел. 8° ст. 4. Львів Цїна 5 сот.

Дїстати можна в книгарнї Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Розклад залїзничих поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	в ночі
Кракова	5 50	8 55	1 30	5 45	10 15
Кракова	7 27	10 10	1 15 B	8 40	2 30
Тарнопа	—	—	1 05	—	—
Підволочиск	7 20	12 00	—	2 15	10 30
Черновєць	8 05	—	—	2 05	5 53 9 30
Черновєць	—	—	—	—	6 31 12 20
Станиславова	5 45	—	—	—	—
Коломїя	—	10 21	—	—	—
Ходорова	5 15 G	—	—	—	—
Стрия	7 28	11 45	4 25	7 41	11 02
Стрия	—	—	—	10 19 D	—
Самбора	8 00	9 58	2 00	—	9 00
Гави рускої	7 32	12 00	—	8 01	—
Яворова	8 15	—	5 01	—	—
Брухович	7 32	1 05 L	1 33	8 00	9 25 B
Брухович	7 49 K	1 20	4 10 B	3 26 K	—
Підгаєць	—	11 15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12 10
Янова	8 15	1 10 K	5 00	9 26 K	10 07 K
Любїня	8 00	9 38	2 00	9 00	11 40 P
На Підзамчє з:					
Підволочиск	7 01	11 40	2 00	5 17	10 13
Бродів	7 01	—	2 00	5 17	10 12
Підгаєць	—	10 54	—	9 44	—
Винник	7 26	—	—	6 29	11 55 A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10 23	—	9 28	—
Винник	7 10	—	—	6 13	11 39 A
Зі Львова відходять до					
Кракова	3 55	8 25	3 15	6 55	11 15
Кракова	6 04	8 40	3 55	7 45	12 45
Кракова	—	—	2 45	6 04	—
Мшанець	—	—	3 30	5 41	—
Підволочиск	6 20	10 40	2 16	8 10	11 10
Черновєць	6 10	9 35	—	—	10 36
Черновєць	—	9 10	2 23	—	2 50
Станиславова	—	—	2 52	—	—
Коломїя	—	—	—	5 59	—
Ходорова	—	—	—	8 23 B	—
Стрия	7 30	10 15	1 45	6 50	11 25
Самбора	6 00	9 05	3 40	—	10 40
Гави рускої	7 34	—	2 30	7 10	11 35 B
Яворова	8 20	—	—	6 30	—
Брухович	6 13	10 05 L	2 35 B	8 38 B	11 35 B
Брухович	7 34	12 25 B	4 24 B	7 10	—
Підгаєць	5 58	—	—	6 16	—
Янова	8 30	10 20 K	1 35 H	3 35	6 39 K
Любїня	6 50	9 05	2 15 P	3 40	10 40
З Підзамчє до:					
Підволочиск	6 35	11 00	2 31	8 33	11 32
Бродів	6 35	11 00	2 31	8 33	—
Підгаєць	6 12	—	—	6 30	—
Винник	—	—	1 30	—	11 35 A
З Личаків до:					
Підгаєць	6 31	—	—	6 50	—
Винник	—	—	1 49	—	10 54

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатанї товстим другом. — *) Лише в недїлі.

A = лише в середї і суботї. — B = від 15 6 до 30 9 щоденно; B = в дєнь перед кождою недїлею і сьвяти обох обрядів. — G = в дєнь по кождїй недїлі і сьвяти обох обрядів. — D = від 19 3 до 11 9 в недїлі і рим-кат. сьвята. — L = від 1 6 до 30 9 щоденно. — K = від 1 5 до 30 9 щоденно. — M = від 1 6 до 31 8 щоденно. — N = від 1 5 до 11 9 в недїлі і рим. кат. сьвята. — P = від 15 5 до 11 9 в недїлі і рим. кат. сьвята.